

**ДЕСЯТИЛІТНЯ
СТАГНАЦІЯ**
КРИМСЬКОЇ САНАТОРНО-
КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ

**АНТИУТОПІЯ,
В ЯКІЙ СТАТУЇ
ВАЖЛИВІШІ ЗА
ЖИВИХ ЛЮДЕЙ**

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

№ 13
31.03.2017

www.svitlytsia.in.ua

ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ – ТЕРОРИЗМ?

20 березня у помешканні родини Шукурджиевих у Сімферополі працівники ФСБ РФ провели обшук. Цей «візит» російських спецпризначенців проходив за вже відомим сценарієм: прихід зранку без попередження (у цьому випадку – 7.00), чоловіки в камуфльованому одязі, вогнепальна зброя... На превеликий жаль, такі «візити» сьогодні вже стали невід'ємною частиною характерної для сучасного Криму культури спілкування.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

З огляду на нетривалість такої, так би мовити, традиції спілкування, природно, що кримчани виявилися не навченими «приймати» таких нежданих гостей. Тому поки що спецпризначенцям ще вдається залякати, чинити психологічний тиск, але через масовість і частотність таких уже традиційних дій досягати бажаного ефекту буде щоразу складніше.

Обшук у помешканні сім'ї Шукурджиевих «візи-

тери» провели на підставі Ухвали Київського районного суду м. Сімферополя. Згідно з інформацією документа причиною цих слідчих дій стало досудове розслідування в кримінальному провадженні за ознаками кримінального порушення, передбаченого ч. 2 ст. 205 Кримінального кодексу РФ (довідка: стаття 205 називається *Терористичний акт, ч. 2 цієї статті передбачає покарання*

через позбавлення волі на строк від 10 до 20 років). Особою, якій кримські силовики інкримінують терористичну діяльність, став Вельдар Шукурджиев.

Обшук проходив у будинку батьків Вельдара, а сам він уже більше року взагалі не живе в Криму. У ході обшуку було вилучено низку документів, книг, підручників тощо. Можна лише уявити собі стан стареньких Шукурджиевих,

душі яких роз'ятрені невиліковними ранами депортації, коли до них зранку ввірвалися озброєні чоловіки в балаклавах, звинувачуючи в тероризмі їхнього єдиного сина.

Спецслужби не могли не знати, що Вельдара нема вдома, та й узагалі в Криму. Тобто обрана форма і методи проведення обшуку в помешканні матері й батька активіста мали на меті не лише власне обшук.

Вони засвідчують наявність недовіри, навіть підозри у вчиненні правопорушень з боку стареньких. Для чого приводити зранку в будинок людей похилого віку озброєних чоловіків? Для чого брязкати автоматами перед німічними пенсіонерами? Невже не існує більш адекватних форм для проведення слідчих дій? Існують. Просто не існує бажання обрати їх. Просто перед ФСБ стоїть інша

мета: натиснути на людину, яка фізично віддалена від сфери їхнього безпосереднього впливу, – Вельдара Шукурджиева. Тому ошасливлені можливістю полякати своїм виглядом і начищеними автоматами спецпризначенці не гребують, м'яко кажучи, гуманними прийомами боротьби з непокірними.

Обрана тактика обшуків підказує, що спецслужби РФ у Криму почуваються, так би мовити, не на своєму місці, відчувають там свою зайвність, вбачаючи скрізь і в кожному загрозу й небезпеку передусім для свого існування.

Згідно зі змістом ст. 182 Кримінально-процесуального кодексу РФ копію протоколу обшуку як документального підтвердження результату процесуальної дії надано одному із батьків Вельдара. Цей нормативно-правовий документ немов контрастує з тією очевидною, сказати б, ненормативно-неправовою атмосферою, в якій доводиться сьогодні жити багатьом кримчанам.

Так неухильно Крим уподібнюється до території концентраційних таборів колишнього СРСР.

НАШ АРХІВ:

КРИМ І УКРАЇНСЬКА ТЕАТРАЛЬНА КУЛЬТУРА

1

Від звинувачень в екстремістській діяльності ФСБ перейшло до більш жорстких форм залякування і покарань щодо кримських активістів. Чому змінилася методика та риторика спецслужб РФ? Насамперед тому, що кримські активісти – це незвичний матеріал у роботі ФСБ, тому стосовно них «класичні» методи і прийоми не дали очікуваного ефекту. Відтак у хід пішли звинувачення в тероризмі, злочині, який став глобальною проблемою сучасності. Ця зміна риторики дозволяє полегшити проведення знака рівності між тероризмом як злочином і виявами проукраїнської позиції. Сьогодні кожен, передусім у Криму, хто виказує симпатію до України, може бути названий терористом.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

С тосовно ситуації щодо обшуку в оселі своїх батьків, який відбувся 20.03.2017 р., і порушенні кримінальної справи за ч. 2 ст. 205 КК РФ Вельдара Шукурджиева у коментарі нашому виданню висловився так: «За що це все? За те, що я не зрадив Україні? За те, що я люблю цю країну? Звинувачення в тероризмі – це серйозне звинувачення на весь світ. Я розумію, що вони мене переслідують, вони на мене тиснуть. Але я не очікував, що мене назвуть терористом».

Чому стосовно Вельдара використано таку жорстку методичку? По-перше, тому, що він є одним із тих незламних, з ким спецслужби РФ не можуть змагатися. Тут напрошується дещо пафосна, але цілком справедлива паралель з незламністю вже легендарного Мустафи Джемилева.

РЕЗОНАНС

ФОТО З САЙТУ «КРИМРЕАЛІТИ» KRYMR.ORG

ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ – ТЕРОРИЗМ?

„ За що це все? За те, що я не зрадив Україні? За те, що я люблю цю країну? Звинувачення в тероризмі – це серйозне звинувачення на весь світ. Я розумію, що вони мене переслідують, вони на мене тиснуть. Але я не очікував, що мене назвуть терористом...

ФОТО З ВІДКРИТІХ ДЖЕМІЛ

По-друге, хронологія опору Вельдара тискові з боку окупаційних сил дає уявлення неспроможності зламати Шукурджиева і характеризує його безсторонні коментарі і репліки.

Отже, подаємо основні хронологічні факти опору кримського активіста:

9 березня 2015 року в Сімферополі під час святкування 201-ї річниці народження Тараса Шевченка затримали Олександра Кравченка, Леоніда Кузьміна та Вельдара Шукурджиева: кожного засудили до 40 годин виправних робіт, звинувативши їх у використанні «екстремістської» символіки – українського державного прапора та синьо-жовтих стрічок.

17 квітня 2015 року – Вельдар виступає з відкритим зверненням до громадськості щодо побиття у Сімферополі Леоніда Кузьміна, одного з засновників Українського культурного центру в Криму.

21 травня 2015 року російська поліція без пояснень

затримала в Армянську Леоніда Кузьміна, Михайла Батрака, Вельдара Шукурджиева та Сергія Дуба. Причиною стало селфі у вишиванках біля стели «Крим – край партизанської слави» на виїзді з півострова у День вишиванки.

11 серпня 2015 року активіст був затриманий у Сімферополі разом із московським адвокатом Іриною Бірюковою та активісткою Українського культурного центру Криму Іриною Копиловою. Причина затримання – спроба зробити фотографію з прапором України на центральній міській площі, офіційне формування – «публічний несанкціонований захід».

24 листопада 2015 року Вельдара затримали російські прикордонники у пункті пропуску «Каланчак», вилучили його телефон, документи й піддали допиту. Під час допиту цікавилися його політичними та релігійними поглядами, батьками, думкою друзів про становище у Криму, погрожували забороною в'їзду до Криму на 15 років.

27 листопада 2015 року до Шукурджиева зателефонували співробітники російської поліції, сказавши, що привезли йому на підпис новий протокол про його затримання від 11 серпня 2015 року. Вельдар відмовився виходити до поліції і підписувати «но-

вий» протокол, після чого йому на мобільний телефон зателефонували з «центру з боротьби із екстремізмом» і погрожували «радикальними діями».

29 листопада 2015 року Вельдар Шукурджиев повідомив представникам Кримської правозахисної групи про те, що зранку до нього прийшли кілька людей з вимогою відчинити двері і, ніяк не відрекомендувавшись, зажадали підписати «виправлений» протокол за серпень 2015 року, стали проводити фото- і відеозйомку. Активіст відмовився впускати їх до квартири і підписувати будь-які документи.

У лютому 2016 року Вельдар в інтерв'ю виданню «Главлред» заявив, що українській громадськості, зокрема правозахисникам, відомо в кращому разі 20% фактів гонінь на етнічних українців Криму.

5 лютого 2016 року з'явилася інформація про те, що Вельдар Шукурджиев був затриманий російськими прикордонниками на в'їзді до Криму. Після двогодинної лекції про екстремістську діяльність прикордонники при свідченнях вручили йому повідомлення про заборону на в'їзд до РФ до 2030 року, проте згодом вимагали повернути документ назад, попередивши, що пускають його до Криму востаннє, а якщо він хоче залишитися надалі у Криму, то мусить отримати російський паспорт.

На початку березня 2016 року «суд» Центрального району Сімферополя у цій справі про «публічний несанкціонований захід» 11 серпня 2015-го ухвалив оштрафувати Шукурджиева Вельдара на 10 тисяч рублів, однак рішення активіст не визнав і від сплати штрафу відмовився.

Таким чином, 20 березня 2017 року – черговий етап цього протистояння, але тут уже маємо підступний удар від російських спецслужб із застосуванням типової тоталітарної методички: натиснути на людину через створення проблем її близьким.

ДЕСЯТИЛІТНЯ СТАГНАЦІЯ КРИМСЬКОЇ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ

За статистичними даними, в середині 20-х років на Південнобережжі відпочивало і лікувалося понад 300 тисяч людей. Загалом же за майже 20-літній період (з лютого 1921 до 1940 рр.) діяльності різноманітних санаторно-курортних та оздоровчих закладів, за офіційними статистичними даними, лікувалося і відпочивало близько 3,5 млн. осіб.

ПЕТРО ВОЛЬВАЧ

Ще наприкінці грудня 1920 року для виконання ленінського декрету «Про використання Криму для лікування трудящих» на півострів прибула комісія, очолювана наркомом охорони здоров'я Миколою Семашком, для організації охорони палаців, готелів, колишніх приватних дач, придатних для лікувальних закладів, санаторіїв та будинків відпочинку. Лише в Ялті курортне управління взяло на облік 65 будинків, з них 24 – під санаторії і 41 – під будинки відпочинку (Історія міст і сіл УРСР, Кримська область, с. 203). Об'єктів, придатних для організації санаторіїв та будинків відпочинку, було безліч і в інших південнобережних селищах. Тож владі для створення санаторно-курортних об'єктів не довелося сильно витратитися.

До війни у Криму, головним чином на Південному березі, було створено лише кілька великих санаторно-курортних об'єктів: «Долоси», «Золотий пляж», «Куропати». У Гурзуфі на вже існуючій базі створюються відомчі санаторії Червоної армії. Помітним досягненням тогочасної влади стала організація у 1925 році з ініціативи заступника наркома охорони здоров'я З. Соловйова табору-санаторію «Артек».

ЯК ЦЕ БУЛО...

1950-ті роки – судна ялтинського рибколгоспу на тлі незабудованого міста

Лінійка в Артеку, 1925 р.

Ялта, 1933 рік, набережна

Набережна Ялти під час війни, 1944 р.

Його розташували у мальовничій місцевості між Ведмідь-Горою (Аю-Дагом) і Гурзуфом. Уже після передачі Кримської області Україні, завдяки постійній партійній увазі, «Артек» перетвориться у потужний Міжнародний дитячий оздоровчо-виховний мегаполіс.

Проте наявної санаторно-курортної бази, створеної за рахунок мародерської націоналізації маєтків та дач, не вистачало. До того ж з кожним роком селянсько-робітничий контингент санаторіїв та будинків відпочинку різко скорочувався. Він витіснявся партійно-господарською номенклатурою, військовими, енкаведистами, судьями та прокурорами. Найпрестижніші санаторно-курортні об'єкти перетвори-

лися на урядові та партійні резиденції і будинки відпочинку тогочасної еліти.

На жаль, німецько-фашистська окупація та майже 4-річна війна на теренах Криму, а згодом і сталінська депортація кримськотатарського народу та інших нацменшин завдали величезної шкоди санаторно-курортному господарству півострова. Лише в одній Ялті окупанти знищили і пограбували 20 санаторіїв, Інститут медичної кліматології та клімотерапії туберкульозу. Зазнала величезних втрат також і сама Лівадія та лівадійські санаторії. В Лівадії фашисти розмістили частини берегової, польової та зенітної оборони і румунський стрілецький батальйон. «Окупанти спалили Малий Лівадійський палац, знищили меблі у Великому палаці і пошкодили спальні й лікувальні корпуси санаторію, вирубили у парку багато дерев цінних порід», – зазначається в уже цитованій праці (с. 749). У 1940 році в Криму існувало 195 санаторіїв, які щорічно обслуговували майже 370 тисяч чоловік. За період війни 109 з них зазнали руйнації.

Післявоєнне відродження санаторно-курортної сфери у Криму відбувалося болісно і довго. Великий Лівадійський палац, готуючись до зустрічі глав держав антигітлерівської коаліції, відродили упродовж літа 1944 року. Досить швидкими темпами відроджували резиденції кремлівських вождів та відомчі санаторії Міністерства оборони, НКВС та інших правоохоронних органів. Значно повільніше відбудовували санаторії профспілок та галузевих міністерств.

195
САНАТОРІЇВ
ІСНУВАЛО В КРИМУ У 1940 РОЦІ, ЯКІ ЩОРІЧНО ОБСЛУГОВУВАЛИ МАЙЖЕ 370 ТИСЯЧ ЧОЛОВІК. ЗА ПЕРІОД ВІЙНИ 109 З НИХ ЗАЗНАЛИ РУЙНАЦІЇ

Наявні в українських архівах матеріали (перш за все коротка довідка начальника відділу у справах архітектури при Кримському облівконкомі В. Чернишова від 18 березня 1954 року) засвідчують, що генеральні плани будівництва більшості курортних кримських міст (Ялти,

Євпаторії, Феодосії, Алушти і навіть Сімферополя) були розроблені лише наприкінці 40-х – початку 50-х років минулого століття. Цілком зрозуміло, що без генпланів розвивати як міське, так і курортне будівництво на теренах всього Криму було неможливо. Довідуємося також і про те, що до будівництва запланованих ще кілька років тому санаторіїв Союзної Прокуратури, Мінвузгілья, «Кастрополь», «Комуніст» та Авіапрому в 1954 році так і не приступили.

Керівництво України неодноразово розглядало питання стану санаторно-курортного господарства на урядових засіданнях. Так, у довідці до проекту постанови Ради міністрів УРСР від 7 квітня 1954 року «Про заходи подальшого розвитку сільського господарства, міст та курортів Криму» зазначалося, що на той час в області діяло 160 санаторіїв. Вони були спроможні прийняти лише 250 тисяч осіб на рік. Тобто чисельність відпочивальників порівняно з 1940 роком скоротилася на 120 тисяч осіб.

Багато оздоровниць розташовувались у непристосованих приміщеннях, які не відповідали медичним та лікувальним вимогам. «Дотепер, – зазначається у відповідній записці, – не всюди відновлено загальнокурортні лікувальні заклади: грязе-водолікувальні кабінети, поліклініки, дієтичні їдальні, пансіонати, пляжі, відсутні лікувально-спортивні споруди».

«Курортні міста та селища незадовільно забезпечуються водою, не мають центральних каналізаційних мереж і споруд для утилізації відходів», – зазначається у довідці. Кримські міста та курорти в той час потерпали від постійного дефіциту як питної, так і технічної води. На більшості кримських курортів на одного відпочивальника припадало лише 40-50 літрів питної води на добу.

ДАЛІ БУДЕ...

СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ

На початку березня у Керчі співробітниця бібліотеки імені Миколи Островського провела для учнів 11 класу школи № 28 літературний екскурс, під час якого підлітки відкрили новий для себе й актуальний для їхнього місця проживання жанр – антиутопію. Зокрема, було зазначено, що школярі виявили живе зацікавлення такими книжками: «Хода хаосу» Патріка Несса, «Одинок» Джеймса Фелана, «Зоряний пил» Ніла Геймана. Не менш цікавими є й анотації до цих видань:

«Тод Г'юйт – останній хлопчик у Прентістауні, мабуть, єдиному поселенні людей у Новому світі. Відтоді, як після війни з ворожими істотами поселенці були інфіковані вірусом Шуму, всі жінки безслідно зникли, а всі чоловіки, що вижили, стали чути думки одне одного. Прентістаун перетворився на місто постійно гуркочучих думок підозрілих і агресивних чоловіків. Хлопчик змушений тікати з міста. Йому судилося пізнати всю правду про Новий світ і зрозуміти, хто він такий насправді».

«Австралійський школяр Джес їхав у вагоні нью-йоркського метро на екскурсію до Меморіалу жертвам теракту 11 вересня, коли внаслідок жажливого вибуху потяг зазнав катастрофи. У живих залишилися тільки Джес і троє його друзів. Вибравшись на поверхню, вони виявляють, що місто лежить у руїнах, а люди, яким вдалося вижити, заражені жажливим вірусом, що перетворив їх на кровожерливих зомбі».

«Зроби крок – і опинишся у королівстві, що живе за чужими для людей законами "меча і магії"».

«КОРОЛІВСТВО, ЩО ЖИВЕ ЗА ЧУЖИМИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ЗАКОНАМИ»

Паралелей можна провести безліч. Скажімо, навести за приклад геополітичну катастрофу, яка сталася у най-

«Екстремістський» футбольний матч у Краснокам'янці. 04.03.2017 р.

АНТИУТОПІЯ, В ЯКІЙ СТАТУЇ ВАЖЛИВІШІ ЗА ЖИВИХ ЛЮДЕЙ

Керченські школярі знайомляться з жанром антиутопії

південнішому українському регіоні взимку-навесні 2014 року і перетворила його на «королівство, що живе за чужими для людей законами» та заразила його мешканців агресією і недовірою. Відтак дітям і юнакам, щоб зберегти себе, пізнати істину і збагнути власну сутність, лишається єдине: переміщення до вільної території країни, в якій вони народилися.

Крім творів російського фантаста Сергія Лук'яненка, що протягом кількох останніх років уславився передусім своєю українофобією, керченським підліткам порадили читати й класиків – зокрема, Джорджа Орвела, твори якого згадують вельми часто, коли йдеться про Крим. Особливо ж – його роман-антиутопію «1984», де світове суспільство майбутнього передбачається як то-

талітарний ієрархічний лад, заснований на витонченому фізичному та духовному уярмленні, пронизаний суспільним страхом, ненавистю й наклепництвом. Відомий вислів «Старший брат стежить за тобою» наразі міг би стати гаслом Криму – паралельно з тими догмами, яких зараз підсвідомо навчають кримську молодь: «Війна – це мир, свобода – це рабство, незнання – це сила».

Прояви ладу, який вже четвертий рік панує у Криму, останнім часом виходять за межі здорового глузду. Так, 4 березня молодь Краснокам'янки (Феодосійський регіон) самотужки організувала турнір з футболу на полі місцевої школи: іншого місця для занять спортом у селищі просто нема. Втім, директорка школи наказала гравцям і глядачам забиратися геть. Проігнорувавши вимогу, хлопці продовжили гру. Після цього директорка викликала свого чоловіка-військового, який разом з нею почав погрожувати молодикам, а також дільничного поліціанта, який заявив, що гравці проводять... «несанкціонований мітинг, не узгоджений з місцевою владою» (!). Увечері ворота на шкільному стадіоні за наказом директорки були демонтовано; наступного дня хлопці збили з дощок нові й завершили турнір. Цей випадок викликав неабиякий резонанс у Криму і за його межами: після привертання уваги до проблеми журналістами та громадськими діячами ворота повернули на місце, а кримські «посадовці», що прибули до Краснокам'янки, пообіцяли придбати для місцевих футболістів нове ігрове спорядження.

«Виявляється, щоб вийти поганяти м'яча, тепер за 2 місяці треба отримувати дозвіл, інакше глядачів та гравців розганятимуть поліція та військові. А що буде далі? Раніше збиралися і проводили час, як хотіли і де хотіли...» – відгукуються феодосійці у соцмережах. Напівжартома було зазначено, що учасники матчу легко відбулися, не потрапивши до в'язниці за «екстремізм»: одна команда була вдягнена у футболки синього кольору, інша – жовтого.

«БОЯРИШНИК» ІЗ КОКА-КОЛОЮ

«І чим займатися кримській молоді, яку позбавляють можливості самостійно реалізуватися за допомогою спорту? П'ятикою і наркоманією?» – слухно запитує кримська громадськість. Підстави для зане-

покоєння є: у державі, що прибрала Крим до рук, кількість наркозалежних не лише не зменшується вже 5 років поспіль, а й зростає на 60% серед дітей і підлітків. Такі дані нещодавно оприлюднив секретар Ради безпеки Росії Микола Патрушев, охарактеризувавши ситуацію в країні як важку.

Сама ж Феодосія, разом із Джанкою і Керчю, увійшла до трійки найдепресивніших міст Криму за даними рейтингу соціальної напруженості, нещодавно оприлюдненого аналітичним відділом видавничого дому «Аргументы недели». Зокрема, місто має впевнену першість (разом із Ялтою та Сімферополем) за роздрібним продажем спиртних напоїв (64,3, 62,45 і 58,13 літрів на рік відповідно на людину) і пива (46,93 літрів на людину на рік). Коментуючи цю новину, місцеві мешканці дивуються, чому не враховується споживання сурогатного алкоголю: «По "косметичні лосійони" у чергах стоїть навіть молодь, а в Сімферополі "бояршиник" взагалі "гламурно" п'ють із кока-колою». Разом з тим Феодосія, як і Білогірський район та Ялта, має найменшу кількість спортивних споруд на одну тисячу мешканців.

Коментуючи інцидент у Краснокам'янці, кримський блогер Олександр Горний, який «обомо руками й ногами за повернення Криму до Росії», відзначив ще один аспект нової кримської реальності, принесеної на півострів після його анексії: «У Москві мене просто біють двометрові залізні клітки довкола шкільних "антитерористичних заходів безпеки". Цього року кримські школи планують обнести такими ж клітками: мовляв, хай діти змалку звикають до цього. Коли я розповів про ці плани сусідам у Сімферополі, ті відповіли чітко: "Знесемо – нам цей російський маразм не потрібен". Раніше кримчани якось жили нормально і спокійно, а тут маши – суцільні загрози. Партія "Єдина Росія" повністю дискредитувала себе, внівши у наше життя купу поліційного маразму. Годі. Набридли. Не чіпайте

Крим. Крайце розберіться зі своїм лідером і палацями, де той був помічений».

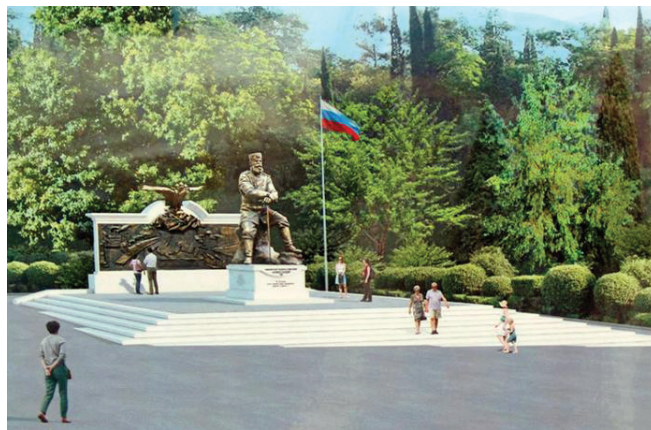
Однак на питання «лідерів і їхніх палаців» у Криму побутує особливий погляд. На початку березня у Лівадійському парку розпочався демонтаж тенісних кортів, що належали санаторію «Лівадія». Виявляється, місце, куди приходили грати місцеві мешканці, є історичним: на ньому розташовувався улюблений палац імператора Олександра III «Миротворця», за царювання якого Росія не вела жодної війни. У цьому ж палаці цар і помер у жовтні 1894 року. Тепер тут з ініціативи Спілки художників Росії у травні буде відкрито пам'ятник йому. Втім, самі лівадійці зустріли цю ідею без ентузіазму, вже поскаржившись на знесення спортивного майданчика самому Путіну.

ЩО РОБИТИ ТИМ, ХТО НЕ БАЧИТЬ РАДОСТІ В АЛКОГОЛІ?

14 березня біля всіх входів до ялтинського військового санаторію на вулиці Свердлова, який належав Міністерству оборони України і який після окупації Криму загарбало російське МО, з'явилися «ввічливі чоловічки» у формі, без розпізнавальних знаків і з закритими обличчями. До складу санаторію силовим методом було долучено прилеглу до нього територію, яка до окупації Криму перебувала у приватній власності і на якій розташовувалися торговельно-розважальні заклади; орендарям дали буквально три дні на звільнення території, яка стане закритим режимним об'єктом. Таким чином мешканці доволішніх районів залишилися не лише без парку, а й без футбольного поля, на якому тренувалися місцеві спортсмени і відбувалися міські чемпіонати: ще у 2009 році стадіон був переданий у безоплатне користування ялтинському управлінню з фізичної культури та спорту. Провідний же ялтинський стадіон «Авангард» з вересня обіцяють закрити на реконструкцію.

Демонтаж тенісного корту в Лівадії під встановлення пам'ятника цареві Олександрові III. 09.03.2017 р.

Проект пам'ятника

Кримські молоді баскетболісти

«Свято футболу» в Сімферополі при порожніх трибунах. 16.03.2017 р.

З 2016 року в одній з будівель на території санаторію МО розташовувався тренажерний зал, а також проводилися фітнес-тренування і діяла школа бойових мистецтв для дорослих і дітей, якій, за словами ялтинців, у місті не було рівних. Приміщення, яке тривалий час стояло пустою, небайдужі спортсмени відремонтували, надавши можливість мешканцям найближчих не лише вулиць, а й селищ займатися спортом недалеко від дому. «Визволителі» покладали цьому край. В обговореннях новини про унеможливлення користування територією та інфраструктурою санаторію ялтинці шукають відповіді на запитання – що робити тим, хто не бачить радості в алкоголі, і що взагалі доброго для них зробила місцева «влада», крім пластмасових одноразових дитячих майданчиків.

На тлі цих подій 14 березня в ефірі радіо «Спутник в Криму» про спортивні «преображення» на півострові розповів «голова Криму» Сергій Аксёнов. За його словами, розвиткові спорту в Криму приділяється особлива увага – така ж, яку до спорту в Росії виявляє її президент. Тож протягом трьох років на півострові з'являються нові спортивні об'єкти і буде реконструйовано низку старих: для цього Путін ще у листопаді 2016 року вирішив відправити до Криму півмільярда рублів. «Потрібно створити всі умови, щоб забрати молодь з вулиць. Намагаємося зробити все, щоб спорт у Криму процвітав і

ВІДОМИЙ ВИСЛІВ «СТАРШИЙ БРАТ СТЕЖИТЬ ЗА ТОБОЮ» НАРАЗІ МІГБИ СТАТИ ГАСЛОМ КРИМУ – ПАРАЛЕЛЬНО З ТИМИ ДОГМАМИ, ЯКИХ ЗАРАЗ ПІДСВІДОМО НАВЧАЮТЬ КРИМСЬКУ МОЛОДЬ: «ВІЙНА – ЦЕ МИР, СВОБОДА – ЦЕ РАБСТВО, НЕЗНАННЯ – ЦЕ СИЛА»

рухався», – сказав Аксёнов. Напрямок цього руху наразі видно неозброєним оком.

«У КРИМСЬКОГО СПОРТУ Є МАЙБУТНЄ. І БУТИ ВОНО МОЖЕ НЕ ІНАКШЕ ЯК УКРАЇНСЬКИМ»

«Проводити якісь паралелі не варто: це ментальна прірва між нашими світами», – висловлює переконання віце-президент Федерації футболу Криму Олег Комунар, говорячи про заборону в Криму «несанкціонованих» матчів. Немовби на підтвердження його слів напередодні Міжнародного жіночого дня мережею прокотилася новина про те, що в місті Орел (РФ) відбувся жіночий міжміський турнір з міні-футболу пам'яті... Йосипа Сталіна (!). «Перше місце посіла команда "КПРФ", друге – команда ЛКСМ», – повідомив тамтешній «обком Компартії», – повідомив тамтешній «обком Компартії». У Криму ж 13-16 березня відбувся футбольний турнір «Кримська весна», присвячений третій річниці «референдуму про возз'єднання Республіки Крим і міста-героя Севастополя з Росією». Утворена після анексії Криму збірна півострова, для якої це змагання стало «дебютним», обійшла збірну Північнокавказького федерального округу, іркутський ФК «Зеніт» і ростовський ФК «Ростсільмаш», вигравши таким чином «перший в історії тро-

фей». Втім, на це «свято футболу» організатори не зібрали й сотні людей: переважну частину «вболівальників» склали «голова» Криму Сергій Аксёнов, ватажок «ДНР» Олександр Захарченко та російські чиновники.

У Херсоні ж 7 березня завершився турнір Відкритого Кубка Федерації футболу Криму-2017, переможцем якого стала горностаївська команда «МИР». На жаль, нашої «Таврії» до перемоги не вистачило лише одного гола, проте кращим воротарем і кращим півзахисником турніру відповідно були визначені її гравці Костянтин Шалаякін та Євген Соколан. До слова, нагородження призерів відбулося на футбольному полі херсонської комплексної дитячо-юнацької спортивної школи «Освіта».

Тоді ж стало відомо, що команда Таврійського національного університету, який через анексію Криму Росією відновив свою діяльність у столиці нашої держави, дебютувала у Київському регіональному етапі студентської Баскетбольної ліги України. «Збірна університету радувала своїми результатами у Криму, і зараз у Києві ми відроджуємо наші спортивні традиції. Звісно, все одразу буде складніше втілити у життя на новому місці, але маємо активну й амбітну молодь», – розповідає ректор ТНУ Володимир Казарін. За його словами, університет також плідно співпрацює з Федерацією волейболу. Наразі для футбольного поля поруч з університетом розробляється проект поліфункціонального комплексу, в якому могли б себе знайти різні ігрові види спорту: незабаром має відбутись його презентація, після чого розпочнуться пошуки інвестора. До того ж в університеті планується готувати баскетбольних не лише гравців, а й тренерів.

Тож є всі підстави говорити, що в кримського спорту, хай і тимчасово переміщеного на вільну територію, є майбутнє. І бути воно може не інакше як українським. Хочеться поділяти сподівання Олега Комунара на те, що Крим буде вільним, і туди повернеться нормальне життя.

У ГРУДНІ 2017 РОКУ «КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ» ВИПОВНИТЬСЯ 25 РОКІВ, І З НАГОДИ СВОГО ЧВЕРТЬСТОЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ МИ ПРОТЯГОМ РОКУ ОЖИВЛЮВАТИМЕМО НАЙЦІННІШІ МАТЕРІАЛИ З НАШОГО АРХІВУ, ЩО ДОСІ НЕ ВТРАТИЛИ СВОЄЇ АКТУАЛЬНОСТІ. І ПОЧИНАЄМО З МАТЕРІАЛУ, ПРИСВЯЧЕНОГО ВСЕСВІТНЬОМУ ДНЮ ТЕАТРУ, ЯКИЙ ВІДЗНАЧАЄТЬСЯ 27 БЕРЕЗНЯ, ЗНАНОГО В КРИМУ УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО-ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ, ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ПЕТРА МАКСИМОВИЧА КИРИЧКА. ЦЕЙ ДОПИС БУВ ОПУБЛІКОВАНИЙ У «КРИМСЬКІЙ СВІТЛИЦІ» В СЕРПНІ 1993 РОКУ, І ВІН ЯКНАЙКРАЩЕ ІЛЮСТРУЄ ЗВ'ЯЗКИ КРИМУ ТА УКРАЇНИ В ТЕАТРАЛЬНІЙ СФЕРІ.

Українська театральна культура в Криму сягає в минуле століття. Неабияку роль відігравали при цьому аматорські гуртки, які ставили твори українських письменників. Проте це мистецтво було далеким від професіонального. Лише в 1846 році українці Криму побачили на сцені великого актора М. Щепкіна, який виступав у кількох виставах трупи купця Д. Журавовського. Особливий успіх мали «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник» І. Котляревського. Треба відзначити, що ці твори ставилися українською мовою, яку глядач розумів, реагуючи бурхливими оплесками на події, що відбувалися на сцені.

ПЕТРО КИРИЧОК

Першим з українських професіональних акторів проторував дорогу до Криму Марко Лукич Кропивницький – один із активних засновників славнозвісного «театру корифеїв». У Криму до нього доброзичливо ставилися як до артиста і театального діяча, який став тут провідним режисером, а преса високо оцінювала його гру. Не здолавши консервативності артистів трупи Яковлева, яка незабаром розпалася, Кропивницький у лютому 1877 року виїхав до Миколаєва, де й почав готуватися до петербурзьких гастролей. Чому, виникає запитання, М. Кропивницький обрав Сімферополь, а не якесь інше місто Російської імперії? Адже йому пропонувала свої послуги навіть імператорська сцена. Справа в тому, що в Сімферополі певний час жив його рідний дядько по матері Андрій Дубровинський, який ще у 1852 чи 1853 році був засуджений і засланий до Сибіру. Племінник любив свого дядька, який навчав його гри на

Трупа Марка Кропивницького. По центру – засновник, актор і режисер трупи Марко Кропивницький

НАШ АРХІВ

КРИМ І УКРАЇНСЬКА ТЕАТРАЛЬНА КУЛЬТУРА

різних музичних інструментах і волів більш докладно довідатися про його долю. Окрім того, Крим привертав Кропивницького і як енергійного і талановитого артиста, що славився вмінням організувати театральну справу. Саме отаких ентузіастів-організаторів бракувало тоді багатьом кримським трупам і театрам. Оглядаючи розвиток

кримських театрів з 1876 до 1886 року, один з місцевих театрознавців у газеті «Севастопольський листок» 2 листопада 1886 р. писав: «Останнє десятиліття слід відзначити, як найпомірнішу епоху в історії театру... Настала ганебна реакція в театральному мистецтві... Сцена не дає більше поживи ні розумові, ні серцю... Ряди їх (тобто

артистів – П. К.) поповнюються всякого роду невдахами і п'яницями обох статей...». У 1886 році М. Кропивницький вдруге прибуває до Криму у складі трупи М. Старицького, яка гастролувала в Севастополі майже увесь вересень. Ще до гастролей рецензент «Севастопольського листка» повідомляв, що спектаклі передбачаються надзвичайно цікаві, оскільки в них бере участь один із найвидатніших українських артистів М. Кропивницький. Високо оцінюючи його майстерність, рецензент і глядачі буквально милувалися образом Шпоньки із комедії М. Старицького «Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка», якого Кропивницький зіграв, як зазначала преса, незрівнянно. «Передати словами всю викінченість цього виконання неможливо, потрібно бачити це майстерне змалювання кожної деталі, вірність інтонації, комізм висловів у найбільш осмисленій формі, щоб зрозуміти, наскільки п. Кропивницький майстер своєї справи і талановитий артист. Театр був до того переповнений, що виникла потреба приставних стільців». У 1889, 1891, 1896 роках М. Кропивницький прибуває до Криму вже із власною трупою, до складу якої входило багато відомих тоді артистів, зокрема,

М. Кропивницький у ролі Тараса Бульби

Затиркевич-Карпинська, Лінницька, Загорський, Зарницька, Суслов, Слестіна-Сулова, Левицький, Максимович, Немченко. Гастроли відбувалися в Сімферополі, Керчі, Ялті, Севастополі протягом липня-грудня. Всі вистави відбулися при переповненому залі. Про неперевершене вміння типізувати М. Кропивницьким сценічні образи, його неповторний, оригінальний і завжди новаторський артистичний хист маємо такі відгуки преси: «П(ан) Кропивницький відмінно уособлює героя гоголівської повісті Тараса Бульбу. В його виконанні Бульба постає перед очима глядачів характерним сколком козацтва тієї епохи і могутньої епохи. Грим і гра п. Кропивницького не залишають бажати нічого кращого, і хто хоче побачити справжнього, типового Бульбу, повинен піти і подивитися талановитого артиста у цій ролі...». Не раз виступав у Криму і М. Старицький зі своїм театральним колективом. Сімферополь – Севастополь, квітень – червень 1886 р.; Сімферополь – Севастополь, грудень 1889 р., січень – березень – квітень 1890 р. Глядачі тепло сприйняли спектаклі «Наталка Полтавка», «Сватання на Гончарівці», «Назар Стодоля», «Невольник» (цей останній твір Т. Шевченка інсценував М. Кропивницький), «За двома зайцями» М. Старицького. Критика зазначала, що спектаклі характеризуються «дружнім ансамблем». Особливо виді-

лялися рецензентами артисти Вірина, Жаркова за «правдиву і типову гру», а всі інші актори трупи також заслуговували «повного схвалення». Відвідували Крим і театральні товариства братів Тобілевичів. В осінньо-зимовий сезон 1888-1890 рр. трупа М. Садовського гастролувала в Севастополі і Ялті. У 1890 році прибуває до Сімферополя зі своєю трупою П. Сакаганський з І. Тобілевичем (Карпенком-Карим). Брати Тобілевичі ознайомили кримських глядачів з творами українських письменників І. Тобілевича («Мартин Боруля»), «Гріх і покаєння», «Чумаки»), М. Старицького («Богдан Хмельницький»), Г. Квітки-Основ'яненка («Сватання на Гончарівці»). Реалістичне, високо духовне і майстерне мистецтво «театру корифеїв» набуває у Криму такої слави і поваги, що його починали наслідувати щирі прихильники українського слова. В багатьох кримських містах, селищах і навіть військових частинах Севастополя організуються аматорські гуртки, які ставлять п'єси українських драматургів. У Сімферополі ж засновується український театральний клуб, з якого згодом вийде багато акторів, що працювали на українській і російській сценах. Багато талановитих молодих виконавців вливаються до українських труп, опановують мову і згодом стають визначними митцями сцени. Приміром, у трупі М. Кропивницького працювала молода артистка із Сімферополя Ніна Володимирівна Базарова. Раптова її смерть викликала велику скорботу серед акторів, а М. Кропивницький під час похорону назвав її «дорогою перлиною українського кону». До трупи Суходольського увійшла Марія Денисівна Дікова із Сімферополя, яку преса порівнювала з М. Заньковецькою. В післяреволюційні роки вона працювала в театрах Києва, Полтави, Харкова, стала заслуженою артисткою України.

«Кримська світлиця», № 34, 28 серпня 1993 р.

Учасники Театру корифеїв

НІМЦІ КРИМУ – ХТО ВОНИ?

Чи можливий антонім до етноніма? Виявляється, так: у побутовій російській мові антонім до слова «росіянин» – це слово «німець». Хто вони, німці Криму? Німецькі росіяни чи радянські німці? Чи багато кримчан знають, що село Кольчугине до 1941 року звалось Кроненталь, а Золоте Поле – Цюрихталь?

**ВАЛЕРІЙ
ВЕРХОВСЬКИЙ**

Чому рейд полковника Болбочана був таким успішним? І чому відхід його полку з Криму став таким поспішним? У обох випадках – через присутність могутньої німецької армії.

Чому на середньовічних мапах Південний берег Криму від Чембало до Кафи, заселений італійськими (спочатку венеціанськими, а потім генуезькими) колоніями, офіційно звався Капітанством Готія? Чому кримські татари досі називають дітей такими зовсім не тюркськими іменами, як Ернест і Ервін?

Готи панували у Північному Причорномор'ї з III століття по Різду Христовому. Достеменно відомо, що Феодоро, держава, яка існувала в XII-XV століттях у Криму, була населена людьми візантійської релігії, котрі розмовляли мовою, вельми подібною до німецької. Відомості про це збереглися завдяки західному дипломату де Бусбеку, котрий у 1562 році записав пісно готською мовою та 96 слів, почутих від готів з Феодоро, з якими він спілкувався у Константинополі. Апель (яблуко), хус (дім), ханда (рука) – слова, схожі на відповідні німецькі та англійські, а насамперед – на шведські. Але це вже було після падіння Феодоро, після того, як турки знищили 15 тисяч мангупців. Від XVII століття згадок про готську мову немає, хоча готи згадуються.

Німці до депортації

П. Болбочан з німецькими офіцерами

Німці, нащадки войовничих готів, у багатьох країнах ставали до військової служби, воюючи за свою нову батьківщину, іноді навіть проти «фатерлянду». Так у Першу світову американське військо, що воювало проти Німеччини та Австрії, очолював етнічний німець Першинг, а в Другу світову – етнічний німець Ейзенховер. Розгром саддамівського Іраку в 1991 році успішно здійснив генерал Шварцкопф.

Німці – не просто один з народів, що пустив пагони по всьому світі. Німці скрізь, де жили, завжди завойовували повагу в інших народів і ставали прикладом для тих народів. І в Україні також.

Адміністративний поділ Кримської АРСР. Німецькі національні райони виділені червоним (6 – Біюк-Онларський, 24 – Тельманський (центр Курман-Кемельчи));

Письменниця Ольга Кобилянська, наприклад, мала змішане німецько-українське походження та перші свої твори писала німецькою мовою.

Ледве встигли стати готією православні історики кримчани, останні згадки про яких датовані 1779 роком, а саме переселенням християн з Кримського ханства, як на півострові знову залунала німецька мова.

Цариця-німкеня Катерина Друга запросила німців переселятися спочатку на землі Таврії, а вже після остаточного приєднання Криму – з 1805 року – німці почали заселятися й сюди. Кількома хвилями протягом XIX століття на півострів переселилося тридцять тисяч німців. Колоністи отримували по шістьдесят десятин землі, звільнялися від оброків та мали право на самоврядування.

Це були головним чином селяни та ремісники. Перші вирощували виноград або

картоплю, другі виготовляли меблі, реманент і вози. Їхня продукція славилася високою якістю.

Німці в Криму перед Другою світовою війною склали 6% населення. Існували національні німецькі села та навіть два німецькі райони: Тельманівський та Біюк-Онларський – нині це один Курманський (Красногвардійський) район. Багато німців мешкало і в Сімферопольському, Сейтлерському (Нижньогірському) та Ічкінському (Советському) районах.

У Адольфа Гітлера існували свої плани щодо Криму. Півострів мав називатися Готландом, а німецьке населення його мало бути збільшене, зокрема, за рахунок німців з Південного Тіроля, краю, який за переділом земель після Першої світової війни дістався Італії. Севастополь отримав назву Теодоріксхафен (Порт-Феодоро), а Сімферополь назвали Готенбергом.

Знало чи не знало про це радянське керівництво, та німців з Української РСР та Криму було вислано заздалегідь, для «профілактики». На відміну від кримських татар, болгар, греків і вірменів, формально кримських німців не було депортовано з Криму. У документах від 15 серпня 1941 року говориться лише про «евакуацію». Понад 60 тисяч людей було вивезено до Ставропілля та Ростовської області. Згодом, коли гітлерівські війська посунули на Баку та Сталінград, цих нещасних людей відправили до Сибіру та Казахстану.

Умови існування «евакуйованих» інакше, як жахливими, не назвати. До безправного стану, рабської праці в ГУЛАГу чи Трудармії додалася ще й ненависть, яку радянським людям легше й безпечніше було застосовувати не до гестапівців, нацистів чи солдатів Вермахту, а до співгромадян, які народилися з «неправильною» національністю. Ще довго, навіть у повоєнний час, німці в СРСР побоювалися розмовляти німецькою на вулиці – така поступова й забулася мова предків.

Хоча після 1955 року всі звинувачення та обмеження були скасовані, масового повернення не відбулося, німців у Криму зараз мешкає лише дві з половиною тисячі – у двадцятьтеро менше, ніж до так званої «евакуації».

Жодних, не те що районів, а поселень компактного проживання німців не було відновлено, переважна більшість мешканців колишнього СРСР з записом у п'ятій графі «німець» обрали майбутню на історичній батьківщині, а не у Криму.

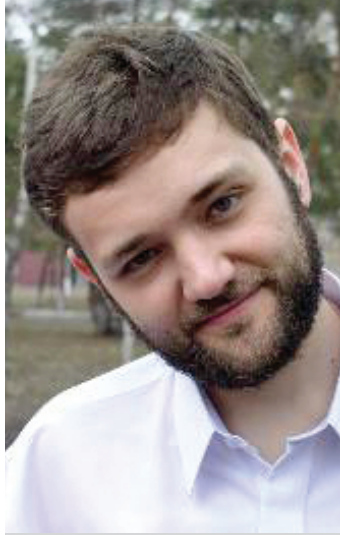
«Відергебурт», що означає «Відродження», – так називається організація німців Криму, створена у 1993 році. З 1995-го існує також Земляцтво депортованих німців Криму. Виходить друком газета «Хоффнунг» («Надія»), німецькою та російською мовами. Діють три лютеранські кірхи: в Сімферополі, Судаку та Ялті. До 1917 року в Криму нараховувалося 186 лише лютеранських храмів, а були також німці-католики, меноніти та конгрегаціоналісти.

Окупація та анексія Криму в 2014 році Росією виявилася сповненою сюрпризів. Через те, що офіційно німців було «евакуйовано», а не вислано, вони мають доводити у Росії своє право на один статус з кримськими татарами, греками, болгарами та вірменами. Нашадки депортованих, народжені у місцях депортації, за російськими уявленнями, вважаються мешканцями тих «місць депортації», і лише нині ведеться розмова про зміни у законодавстві, які спростили б життя постраждалим від депортацій народам, і які в Україні давно стали нормою.

І остання новина, яку можна було б назвати сенсаційною: російські німці з Німеччини, куди вони поїхали в 1990-х, виявили бажання переселитися у Крим. Голова «Відергебурту» Юрій Гемпель каже про кілька тисяч етнічних німців, які тепер радо повернуться до Криму. Невже історія повторюється?

НОВІ ІМЕНА

Олег Кочевих – поет, літературний рецензент, літанилітик і подеколи літпіарщик. Народився 6 березня 1979 року в родині львівського поета-дисидента. У 2001 році закінчив історичний факультет Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. З 2000 року журналіст кривенківської школи. Автор майже двох сотень статей у «ПіКу», «Книжниковому клубі плюс» та інших виданнях. Вірші друкував у «Четвергу», «Березолі», «Кур'єрі Кривбасу». Він є переможцем «Молодого вина» у 2002 році. Оповідання, яке сьогодні мають змогу побачити читачі нашої газети, друкується вперше.

ТАЛЯ

1.

Коли його тіло привезли зі Світлодарська, десятимісячна Ельвіра ще не ходила. На похороні вона постійно намагалася злізти з її рук – і полазити по купах чорнозему, викопаного цвинтарниками. Ніяк не вдавалося її вгамувати...

Вже через рік, через два Таля лавила себе на здивуванні – чому вона майже ніколи не згадує про нього? Від подружнього життя майже не залишилось того, що можна було пов'язати виключно з ним. А головне, її батьки і одна із сестер переїхали з Криму саме в її одеське помешкання – і все заповнилось їхніми речами. Навіть залишений після нього одяг прийшовся її батькові – і невдовзі ці футболки й светри їй нагадували тільки батька.

Не спричиняла згадок про нього навіть Ельвіра, їхня донька. І Таля бентежилася: невже вона така погана, що може забути чоловіка, батька її дитини? Ще й усі лякали, що в неї може зникнути молоко після його смерті – натомість вона мало не з розчаруванням побачила, що не зникає. Навпаки, довго не могла доньку відлучити.

А коли відлучила, якось Елька впала в істеріку, нічим не заспокоювалась. І Таля подумки звернулася до покійного чоловіка: ну зроби вже щось з нею! Хвилини не минуло, як Ельвіра припинила плакати, заснула. Не стало навіть судомних ковтків подиху, які зазвичай у доньки довго тривали після істерик.

Тоді Таля дещо зрозуміла щодо пам'яті про нього. Тепер, коли згадки все-таки надходили, їй здавалося, що вони пригадують це разом.

2.

Того літа, коли вони одружилися, він мав вступати до Університету Мечникова. Пролетів. Вона картала себе, що це через неї. Хоча насправді йшлося радше про грубі гроші, яких не було.

Вона продовжувала працювати у школі, взяла новий п'ятий клас. Але закінчила навчальний рік вагітною – і передала своїх майбутніх шестикласників іншій керівниці.

Найсмішніше було те, що вона точно знала, з якої ночі завагітніла – з новорічної. Вона досі пам'ятає незвичний для нього прелюдіний жарт – мовляв, була б ти воцерковлена православна, був би у нас зараз суворий піст.

Замість посту постало таке – аж вона запам'ятала деталі. І запам'ятала те, що одразу відчула: треба відрахувати місяці від січня... значить, у жовтні. Ім'я Ельвіра або Ільгіз придумала у той самий Новий Рік. І він – хоча не мав жодного татарського коріння – з її вибором радо погодився.

Токсикоз щадив її до кінця навчального року, але наклав улітку. Можливо, тоді щось зрушилося від нервового перенапруження. З весни почався кримнаш. Для неї, кримської татарки, це відчужало згвалтуванням.

Потім розгоралося на Донбасі. Безсила лютя перевантажувала організм. Їй було вже понад тридцять – і друга половина вагітності пішла важче. Двічі вона лежала на збереженні. Він оббігав місто у пошуках ліків і лікарів, щось замовляв із Києва, підробляв. І знову пролетів на вступних іспитах.

У лютому, коли Елька лише навчилася тримати голівку, його призначили. А в серпні його не стало.

Через рік, хоча Ельвірі не було ще й двох років, вона повернулася з декрету до школи. А в червні сімнадцятого її запросили на випускний вечір одинадцятикласників, що святкувався на тому самому кораблі, на якому чотирма роками раніше в них усе так несподівано почалося.

Учителі й учні, які запросили її, знали, чим для неї є цей корабель – і довго вагалися, чи варто розбурхувати в молодій вдови ті спомини. А вона якраз не вагалася. Зрозуміла, що там вона буде згадувати не сама – з ним.

3.

Корабель струснуло. Випускниці навмисне голосно зойкнули одна за одною. За ними хлопці, батьки – всі теж видали різноманітні, чомусь дуже задоволені вигуки. І кожен з дикунської фізіологією гойднувся – значно більше, ніж вимагало хитання корабля. З деяких бокалів виплеснулися краплі шампанського.

– Я хотів запросити до танцю вас.

Вчителька Талія Ільдарівна підротулила рота. І одразу зупинила те, що хотіла сказати.

– Ви... проти? – помітив він її вагання.

– Ні-ні-ні, – ще повільніше й за спокійливіше відповіла Таля. І, жартівливо копіюючи поставу власних учениць, його однокласниць, які зараз танцювали поруч

у салоні, опустила погляд аж на долівку. Заодно приховала цим нахилом голови тонку усмішку.

А відтак – простягла руки до його плечей, а він – до її талії. «Руки на Талії», – встиг він подумки скаламбурити її ім'я.

Після танцю вона підійшла до його батьків. Таля збиралася сказати любов'язність: на кшталт того, що в них чудова дитина, спитати щось про його вступ до вишу – коли він її наздогнав.

Став поруч. З металевим блиском очей подивився на батьків, прикував їхні погляди до себе, перевів очі на неї. І, перекиривавши музичні басы, почав:

– Талія Ільдарівна, я...

Із усмішкою і заспокійливим жестом Таля ледь чутно, дуже повільно пробурмотіла:

– По і-ме-ні... І на «ти»...

Він знов розчаровано спохмурнів, стис вуста – вона одразу про все здогадується. Отямився, стверджувально кивнув – і чужим голосом, ніби дивлячись на все згори:

– Талія!.. Таленька!

Слова, що були далі, не судилося запам'ятати ані йому, ані їй. Освідчення. Пропозиція одружитися. Вісімнадцятирічний з тридцятирічною. При батьках, при однокласниках, при всіх.

4.

На світланку корабель причалив. Щасливо-стомлений натовп перейшов порожню Приморську. Сфотографувалися внизу Потьомкінських сходів.

А потім він підхопив Талю на руки. Так було треба. Дихаючи все важче, з розпашілим обличчям, з мокрою на спині сорочкою – він доніс її вгору, до Дюка.

Однокласники знов усе знімали. Хтось бігав обабіч, а деякі забігли вище і відходили перед ними по сходах вгору – не обертаючись, спиною вперед, раз у раз мимоволі сідаючи на сходинки зі смартфоном у руці, сміючись.

До Світлодарська, до прямого потрапляння арти по його позиції, у них лишалося два роки й два місяці.

20 березня 2017 р.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

ЯКИМ УКРАЇНЦЯМ У «РОСІЙСЬКОМУ» КРИМУ ЖИТИ ДОБРЕ

Створення псевдоукраїнських організацій і їхнє комплектування за рахунок людей, далеких від будь-чого українського, у Росії вже давно є справою буденною. У Криму ця практика набула розвитку в небагачинній формі: «українські громади» на окупованому півострові презентують заплеклі українофоби, які беруться навчати кримське підростаюче покоління ворожості до України та українців...

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідчення про реєстрацію КВ №12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець
Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ШЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.
Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Кримської світлиці» – тільки з письмового дозволу редакції.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2017 р.:
1 місяць – 12,44 грн.;
півріччя – 74,64 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонемента.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

